

DOI: <https://doi.org/10.36719/2789-6919/20/38-40>

Xatirə Məmmədova
Bakı Dövlət Universiteti
magistrant
mammadovaxatire999@gmail.com

BEYNƏLXALQ TURİZM MÜNASİBƏTLƏRİNİN TƏNZİMLƏNMƏSİNİN PRİNSİPLƏRİ

Xülasə

Beynəlxalq turizm münasibətlərinin tənzimlənməsi turizm sənayesində iştirak edən ölkələr və fərdlər arasında qarşılıqlı əlaqələri tənzimləyən siyasətlərin, müqavilələrin və qanunların yaradılmasını və həyata keçirilməsini nəzərdə tutur. Turizm sahəsində həm inkişaf, həm də hüquqların təminatı üçün dövlətlərin öz beynəlxalq öhdəliklərini yerinə yetirməsi vacib məqamlardan sayılır. Burada yalnız beynəlxalq normaların qəbul edilməsi əsas şərt deyil. Eyni zamanda, əsas rəhbər müddələrin milli hüquqa implementasiyası mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Beynəlxalq turizm münasibətlərinin tənzimlənməsinin bəzi prinsipləri mövcuddur. İlk öncə prinsip sözünün mənasını nəzərdən keçirək. Prinsip dedikdə hər hansı sahədə rəhbər ideyalar, əsas istiqamətlər anlaşılır.

Açar sözlər: beynəlxalq turizm, turizm, prinsip, turistlərin təhlükəsizliyi, davamlı turizm

Khatira Mammadova
Baku State University
master student
mammadovaxatire999@gmail.com

Principles of regulation of international tourism relations

Abstract

The regulation of international tourism relations involves the creation and implementation of policies, agreements and laws that regulate the interactions between countries and individuals involved in the tourism industry. In the field of tourism, it is important for states to fulfill their international obligations for both development and rights protection. Acceptance of international norms is not the main condition here. At the same time, the implementation of the main guiding provisions into national law is of great importance. There are some principles of regulation of international tourism relations. First, let's consider the meaning of the word principle. Principle means guiding ideas and main directions in any field.

Keywords: international tourism, tourism, principle, safety of tourists, sustainable tourism

Giriş

Beynəlxalq turizmin tənzimlənməsinin prinsiplərinə aşağıda göstərilən prinsipləri aid edə bilərik:

Qarşılıqlı fayda - beynəlxalq turizmin tənzimlənməsi qarşılıqlı fayda və ölkələr arasında əməkdaşlıq prinsiplərinə əsaslanmalıdır. Bu o deməkdir ki, ölkələr turizm sənayesində iştirak edən bütün tərəflər, o cümlədən turistlər, səyahət agentlikləri və yerli icmalar üçün faydalı olan siyasətlər yaratmaq üçün birlikdə işləməlidirlər. Qarşılıqlı fayda beynəlxalq turizm əlaqələrinin tənzimlənməsi prinsipidir və bu, ölkələrin turizm sənayesində iştirak edən bütün tərəflər üçün faydalı olan siyasətlər yaratmaq üçün birlikdə işləməli olduqları ideyasına istinad edir (Çolakoğlu, 2019: 102). Buraya turistlər, səyahət agentlikləri, yerli icmalar və iştirak edən ölkələrin hökumətləri daxildir. Ümumilikdə, qarşılıqlı fayda prinsipi beynəlxalq turizm əlaqələrinin tənzimlənməsində vacibdir,

çünki o, əməkdaşlığa, əməkdaşlığa və bütün iştirakçı tərəflər üçün faydalı olan siyasət və təcrübələrin yaradılmasına kömək edir.

Davamlı turizm - tənzimləmə ətraf mühiti qorumaq, mədəni irsi təbliğ etmək və yerli icmaların iqtisadi inkişafına töhfə vermək məqsədi daşıyan davamlı turizm təcrübələrinə üstünlük verməlidir. Buraya turizmin ətraf mühitə mənfi təsirlərinin azaldılması və yerli icmaların turizm fəaliyyətlərindən faydalanmasının təmin edilməsi kimi məsuliyyətli turizm təcrübələrini təşviq edən qaydalar daxildir. Davamlı turizm beynəlxalq turizm əlaqələrinin tənzimlənməsi prinsipidir və bu, ətraf mühitin qorunması, mədəni irsin təbliği və yerli icmaların iqtisadi inkişafına töhfə vermək məqsədi daşıyan, eyni zamanda, mövcud turistlərin və ev sahibi regionların ehtiyaclarını ödəyən turizm təcrübələrinə istinad edir (Bahar, 2018: 39). Davamlı turizm təcrübələrinə bəzi nümunələrə aşağıdakılar daxildir: Təbii ehtiyatların qorunması və qorunması - davamlı turizm təcrübələri məsuliyyətli turizm təcrübələrini təşviq etməklə və turizmin ətraf mühitə mənfi təsirlərini minimuma endirməklə su, enerji və biomüxtəliflik kimi təbii ehtiyatları qorumaq və qorumaq məqsədi daşıyır. Məsuliyyətli turizm təcrübələri - davamlı turizm təcrübələri tullantıların azaldılması, su və enerjiyə qənaət, yerli biznes və iqtisadiyyatların dəstəklənməsi və yerli mədəniyyətlərə və adətlərə hörmət kimi məsuliyyətli turizm təcrübələrini təşviq edir. Davamlı turizm konsepsiyası XX əsrin son onilliyində mütəmadi müzakirə obyektinə olmuşdur. Bu müzakirələrin nəticəsidir ki, 1995-ci ildə Davamlı Turizm üzrə Ümumdünya Konfransı keçirilmiş və Davamlı turizm Xartiyası qəbul olunmuşdur (Əliyev, 2011: 52). Bütövlükdə dayanıqlı turizm beynəlxalq turizm əlaqələrinin tənzimlənməsinin mühüm prinsipidir, çünki o, ətraf mühitə və yerli mədəniyyətlərə mənfi təsirləri minimuma endirməklə yanaşı, turizm sənayesinin uzunmüddətli həyat qabiliyyətini təşviq edir.

Turistlərin qorunması - beynəlxalq turizm tənzimlənməsi turistlərin təhlükəsizliyini və qorunmasını prioritetləşdirməlidir. Buraya turistlərin ayrı-seçkilik və ya istismara məruz qalmamasını və onların adekvat səhiyyə, təhlükəsizlik və fəvqəladə hallar xidmətlərinə çıxışını təmin edən qaydalar daxildir. Turistlərin qorunmasına müxtəlif vasitələrlə nail olmaq olar, məsələn: Hüquqi müdafiə - ölkələr turistlərin hüquqlarını qoruyan qanunlar və qaydalar, məsələn, ayrı-seçkilik, təqib və istismara qarşı qanunlar yarada bilər. Bu qanunlar həmçinin sifarişləri ləğv etmək, pulu geri almaq və ya şikayət etmək hüququ kimi istehlakçıların müdafiəsi tədbirlərini müəyyən edə bilər. Təhlükəsizlik - ölkələr tibbi xidmət, polis yardımı və evakuasiya xidmətləri kimi adekvat təcili xidmətlər göstərməklə turistlərin təhlükəsizliyini və təhlükəsizliyini təmin edə bilər. Ölkələr həmçinin müşahidə kameraları, təhlükəsizlik işçiləri və səyahət xəbərdarlığı kimi təhlükəsizlik və təhlükəsizlik tədbirləri qura bilər (Kılıç, 2017: 73). Bütövlükdə turistlərin mühafizəsi beynəlxalq turizm münasibətlərinin tənzimlənməsinin mühüm prinsipidir, belə ki, turistlərin səyahətləri zamanı və təyinat yerinə getdikləri zaman təhlükəsiz, təhlükəsiz və yaxşı məlumatlı olmasını təmin edir.

Şəffaflıq və hesabatlılıq - tənzimləmə turizm sənayesində şəffaflığı və hesabatlılığı təşviq etməlidir. Buraya tur operatorlarından və digər turizm bizneslərindən öz xidmətləri, qiymətləri və siyasətləri haqqında dəqiq və hərtərəfli məlumat vermələrini tələb edən qaydalar daxildir. Şəffaflıq və hesabatlılıq turizm sənayesində şəffaflığın, dürüstlüyün və hesabatlılığın təşviqinə yönəlmiş siyasət və tədbirlərə istinad edən beynəlxalq turizm münasibətlərinin tənzimlənməsi prinsipləridir. Şəffaflıq turistlərin nə üçün ödədikləri və səyahət təcrübələrindən nə gözləyə biləcəkləri barədə tam məlumatlı olmasını təmin etmək üçün turizm xidmətləri, qiymətlər və şərtlər haqqında aydın və dəqiq məlumatın verilməsini nəzərdə tutur. Turizm sənayesində şəffaflığı və hesabatlılığı təşviq edən siyasət və tədbirlərin bəzi nümunələrinə aşağıdakılar daxildir: Tənzimləyici orqanların yaradılması - ölkələr turizm sənayesinə nəzarət etmək və qanun və qaydalara riayət olunmasını təmin etmək üçün tənzimləyici orqanlar yarada bilər. Bu orqanlar həmçinin turistlərə və turizm bizneslərinə məlumat və dəstək verə bilər. Maraqlı tərəflərin cəlb edilməsi - maraqlı tərəflərin cəlb edilməsi turizmin inkişafı və idarə edilməsində turistlərin, yerli icmaların və ətraf mühitin maraqlarının nəzərə alınmasına kömək edə bilər. Bütövlükdə şəffaflıq və hesabatlılıq beynəlxalq turizm əlaqələrinin tənzimlənməsinin mühüm prinsipləridir, çünki onlar turizm sənayesinin

məsuliyyətli və davamlı şəkildə fəaliyyət göstərməsinə, turistlərin tam məlumatlandırılmasına və qorunmasına kömək edir.

Mədəni mübadilə - tənzimləmə mədəni mübadilə və müxtəlifliyə hörməti təşviq etməlidir. Bu o deməkdir ki, qaydalar turistləri yerli mədəniyyətlər və adətlərlə hörmətli və məsuliyyətli şəkildə əlaqə saxlamağa təşviq etməli, eyni zamanda mədəni bilik və ideyaların mübadiləsini təşviq etməlidir. Mədəni mübadilə, turistlər və qəbul edən icmalar arasında mədəni biliklərin, adət-ənənələrin və təcrübələrin mübadiləsini və paylaşılmasını nəzərdə tutan beynəlxalq turizm əlaqələrinin tənzimlənməsi prinsipidir. Turizmdə mədəni mübadilə müxtəlif mədəniyyətlər arasında qarşılıqlı anlaşma və hörməti təşviq etməyə kömək edə bilər və turistlər və yerli əhali üçün səyahət təcrübəsini zənginləşdirə bilər (Doğan, 2019: 155). Turizmdə mədəni mübadilə müxtəlif formalarda ola bilər, o cümlədən: Mədəni turizm - mədəni turizm yerli mədəniyyətin tarixini, adət-ənənələrini və dəyərlərini öyrənmək üçün muzeylər, tarixi yerlər və festivallar kimi mədəni yerlərə və attraksionlara baş çəkməyi nəzərdə tutur. Mədəni tamaşalar - musiqi, rəqs və teatr kimi mədəni tamaşalar turistlərə yerli mədəniyyəti dinamik və interaktiv şəkildə yaşamaq imkanı verə bilər. Mədəni mübadilə proqramları: Dil mübadiləsi və könüllü proqramlar kimi mədəni mübadilə proqramları turistlərə yerli mədəniyyəti daha dərindən başa düşməyi təmin edə bilər və həmçinin mədəni mübadilə və dialoq üçün imkanlar təqdim edə bilər. Mədəni mübadilə həm də mədəni turizmi təşviq etməklə və mədəni mübadilə və dialoq imkanlarını təmin etməklə yerli icmalara iqtisadi fayda verə bilər.

Nəticə

Bütövlükdə, beynəlxalq turizm əlaqələrinin tənzimlənməsi prinsipləri dayanıqlı turizm təcrübələrinin təşviqinə, qarşılıqlı faydaya və turistlərin qorunmasına üstünlük verməli, eyni zamanda turizm sənayesində mədəni mübadilə və şəffaflığı təşviq etməlidir.

Ədəbiyyat

1. Çolakoğlu, O., Çolakoğlu, Ü. (2019). "Səyahət agentliklərin idarə edilməsi". Ankara: "Detalların nəşri", 431 s.
2. Bahar, O. (2018). "Qloballaşma prosesində beynəlxalq turizm və rəqabətqabiliyyətlik". Ankara: "Detalların nəşri", 213 s.
3. Əliyev, Ə., Aslanov, E. (2011). Beynəlxalq Turizm Hüququ Dərslik. Bakı, 474 s.
4. Kılınç, S., Demir S. (2017). "Turizm marketinqdə yerli turistlərin turizm tələbatının ödənilməsi ilə bağlı hadisələrin göstərilməsi: Sinop vilayəti nümunəsi". "Hitit Universiteti Sosial Elmlər İnstitutu Jurnalı", 4 (1), s.72-98.
5. Doğan, H. (2019). "Turizmin sosial-mədəni əsasları". Ankara: "Detalların nəşri", 359 s.

Göndərildi: 17.02.2023

Qəbul edildi: 03.04.2023